

A. 5006

V. RIDALA

KAUGED
RANNAD

NOOR-EESTI
KIRJASTUS

A. 5006

*Aino Kallavele servituten a
autor.*

KAUGED RANNAD

V. RIDALA

KAUGED RANNAD

OSAÜHISUS „NOOR-EESTI KIRJASTUS, TARTUS

Дозволено военною цензурою — Юрьевъ, 6 декабря 1914.

J. Mällo trükk, Tartus Röölli uul. nr. 4.

SÜNNIMAALE
JA
ESIISADE VARJUDELE

MÔTE

MÕTE.

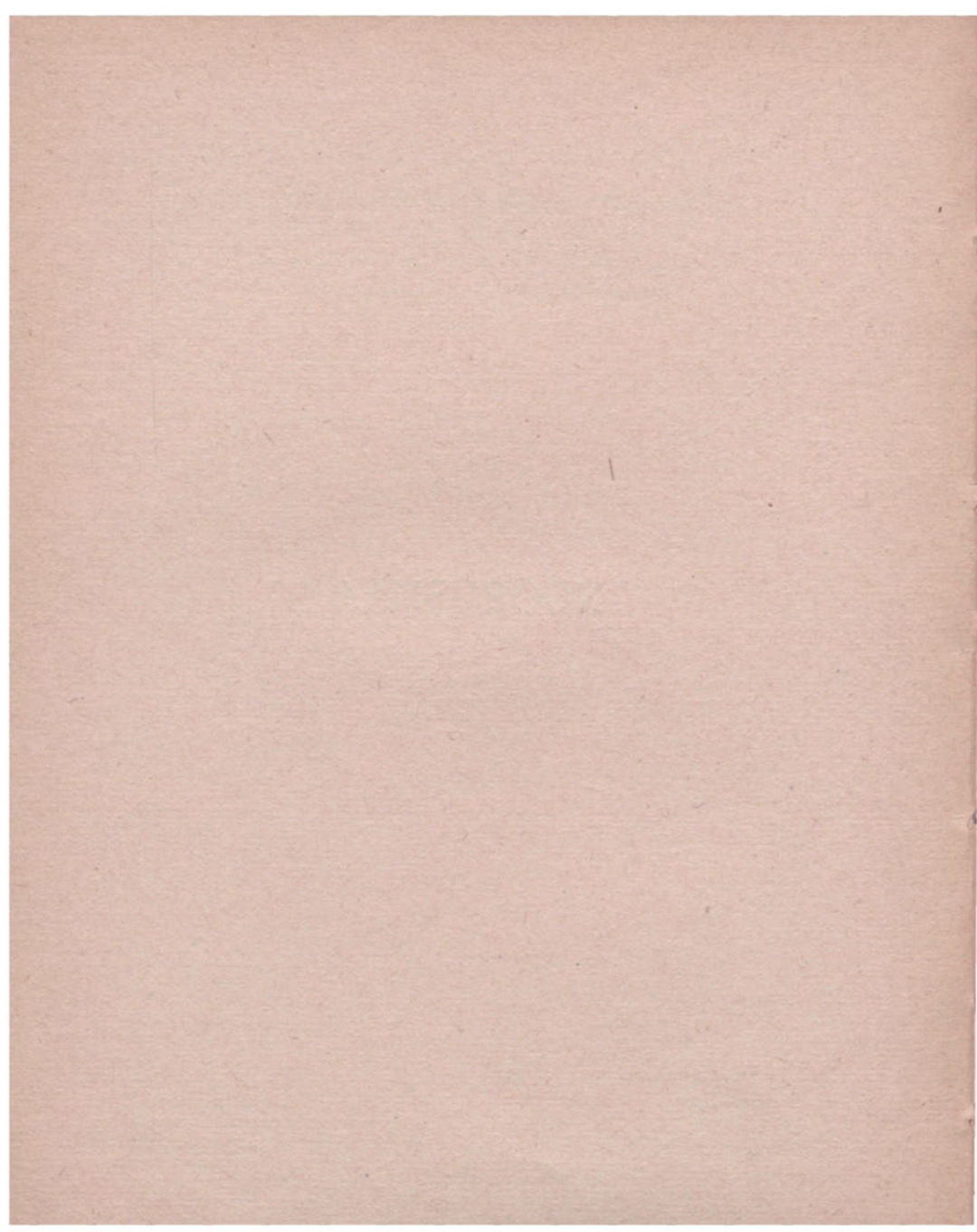
Veel sündimata, salapärasena,
kesk aju sääsi kuumenedes,
ta äkki fosforiste loitudena
lõõb leegitsema värisedes.

Ja puhkeb tulisena lõkatama,
fäis võimsa ilu loomisrõõmu,
kui ümbrust sala tõrvas helendama
kesk suitsvat, verefavat lõõmu.

Ja, fiivuliseks sõnaks moonutuna,
täis mehist kirge, südamefes
ta veereb esile ja võitmatuna
siis süütab tule südamefes.

NOORUSMAA

NOORUSMAA.

Kuis olid kaunid noorusrajad,
mäed, kingud, murud, metsakajad!
Ei eal unuma küll saa
need ajad!

Rand kuldne unistustega,
mu kodumaa!

Kui armas oli üksik palu,
niit, männik, laas ja kauge salu
ja vaikne hämar metsa tee,
koivalu,
mis kustus õhtul üle vee.
Kuis unuks see!

Täis õnne näitsid väinad, lahed,
roo ääred, pangad, saarde vahed
ja mere tuule kauged hood,
    nii mahed,
ja vete välge, tüüned vood.
    Kui kallid nood!

Oh kuldsed ajad, õnsad päevad,
mis meelega kustumata jäävad,
või olgu muutusi, mis ka
    kõik näevad.
Ei eal unustama saa,
    sind, noorusmaa!

NOORUSE RANNAD.

Kuis mäletan ma veelgi Lõpe kaunid randu
ja aegu, millal silm neid esimest kord nägi!
Veel nüüdgi tahaks nende iludele andu

ja kuulda, kuidas rannal kurdab vainukägi,
ja näha sama vett ja tunda mere haiku;
neist hoovab imeiline nõidlik sala vägi!

Mis hurmav tunne valdab, nähes vanu paiku
ja väina, mere kääru, kauget maade viiru
ja kuuldes viireste ja kajakate kaiku,

kui siia jõuan lõpetades päevast tiiru.
Ja sama värskus, sama vete läik ja sine
ei lase pidades mind enam endist kiiru.

Nii kuidas ammu minu korda ennemine
ma olin tulnud vana vaikist tutvut rada,
mis saadab Leedu mäelt tee mulla roopaline.

Säält võisin vanu tutvuid kohki tervitada:
all metsa ladvul merd ja vaikist ranna talu
ja noorusmälestusi lugemata sada.

Kuis olime siin viitnud päivi püüdes kalu
ja olnud öid ja kannatanud tuuled vilud!
Mu süda tundis kahju, kaotuse valu.

Ja vana põllu aia, kesk kive augud, pilud,
viis kohe muistse rannakõrtsi ahevare;
aidveeres hõitsid rukkililled, põllu ilud.

Kuid teispool kõrtsi küündis lilleline kare,
mis metsa pardani ja allikani laius.
Maa alanes, merd varjas lepa võsa hare.

Ei tea mis haldja käsi kord siit metsa raius?
Sest teispool soont ja teisal, kivisaia ligi,
taas tõusis kõrge, tume metsa piir ja laius.

Vist sest ei maa siin mäda raba, puud ei sigi.
Eel viimaks pehme hülliv allikane veermaa
ja mere välge, jahe tuul; see võtab higi,

mis kuumus oli pannud mõõda palgeid veerma.
Pead käima mähtaüd mõõda, piki vesiaidu
ja päästma jalad, sammu ringi keerma.

Siis näed taas kaugel sinetavat Kesse laidu.
Ja fausad kilgutavad, kurtvad tildrid, viired,
kui tahaks keegi nende pesi raidu ;

mil juhtud nende poole seadma sammud kiired.
Nad hädas lendvad rahutumalt siia sinna
ja täitvad halinaga roo ja ranna piired.

Just nagu seaksid surmaks tuleriista vinna
nad tõstvad hädakisa, lendvad, põgenevad.
Kuis oleksgi neid tahtnud eksitama minna !

Su ees on meri, väinad, lajud, ümber kevad,
rooäärsed, käärud, lõukad, tutvad rajad,
mis lõuna tüünes rahulikult unelevad

ja tutvad neemed, külad, valgmad, vesiajad.
Need loovad ilmsiks mälestused meelest läinud
ja elustavad kauged unustatud ajad,

ja päevad, mil neil rannul väikselt olid käinud,
mil pühapäises selges tõstatatud tujus,
ah lapselisel meelel, olid näkki näinud,

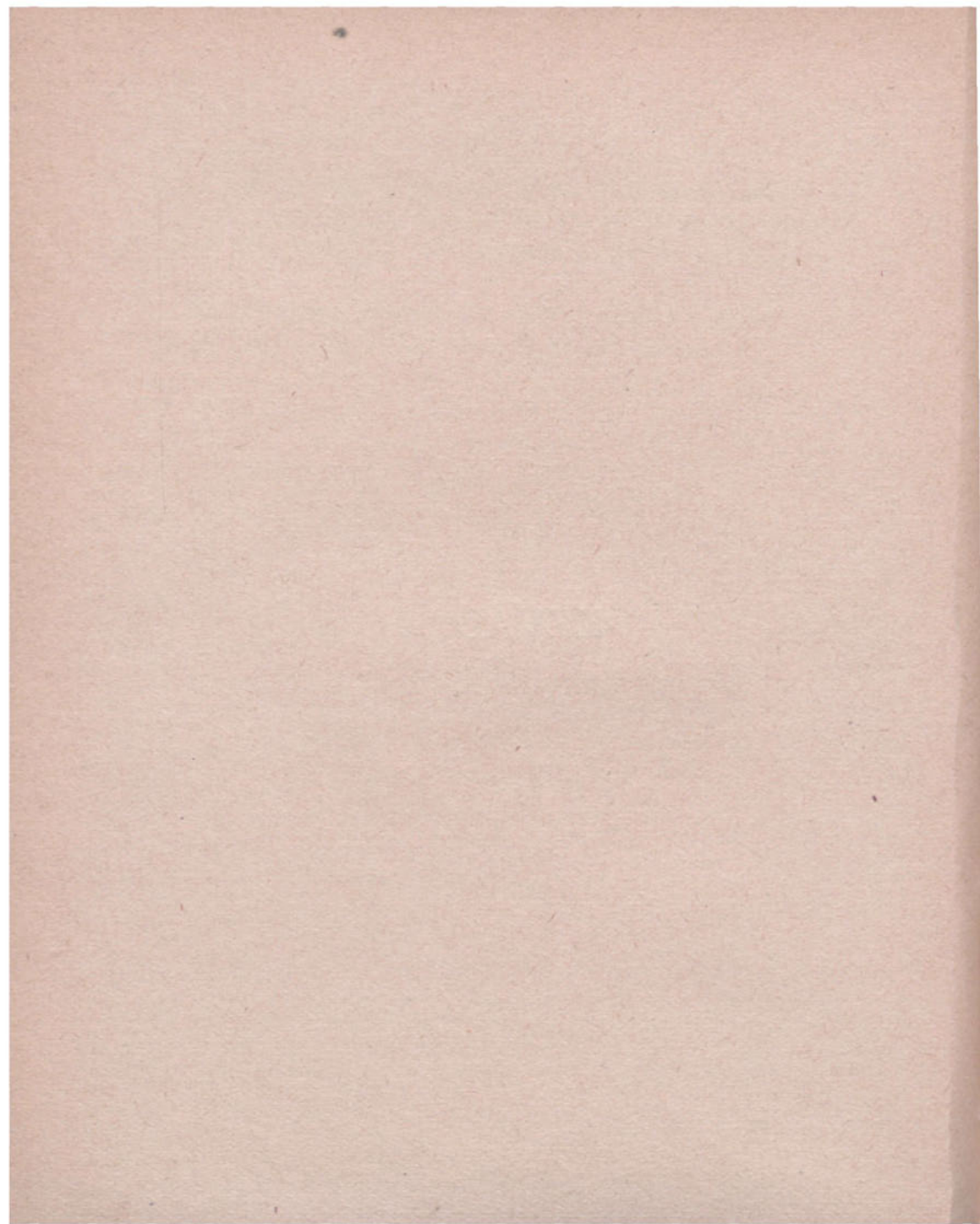

roo ääres, päeva veerul, hörnas kuldses ujus!
Kuis olid kauged hooled, mured, valud, vaevad!
kuis paistis kõik nii hele, ülevases kujus,

kuis unistusi näitsid kandvat kauged laevad,
kuis olid avarad ja kõrged noorustaevad!

KEVAD

1.

Jo sulatavad Kõündla külmi päevad,
mis tulles pikka kaastoob Paastu kuu,
mis ajab mahla soefama puu,
kui äkki lagub jää ja lumed läävad.

Ja kündi, külvi põllumehed säävad,
kui Jüri kuu lõõb talvelt seljaluu
ja tukib viimaks suurde vete suu,
mis jälle tavaliste joomadesse jäävad.

Siis tood sa, kevad, omad hõite annid:
külmõlased, käekaatsad, sinihõllud,
vilvallikad ja lõhnalised kannid.

Ja paned lilletama metsad, põllud,
mis lõhnast täituvad kui viirukpannid,
ja sala inimeste südamedgi võlud.

2.

Kui Paastu kuu toob ilmad selged, sojad
ja paneb helendama viimse lume,
siis metsad, vainud saavad teise jume,
ja inimesed jätvad omad kojad.

Veed vabastuvad, jooksmata pääsvad ojad
ja mere jäässe ilmub lõhe tume ;
ja kaugeilt soilt jo kostab hõikus kume,
kui päev loob esile kõik talve rojad.

Ja päike keerab pikka oma telge.
Nii imeline helk on muutnud taeva :
kõik kirkab, sädeleb ; on üsna helge.

Ei keegi tunne enam talvist vaeva,
sest kõik nii valge, vilgas, herk ja selge.
All sadamas jo ehifakse laeva.

3.

Jää habrastus, merd läitsid uifvad pangad,
vood tumedad lõid seljal sinetama,
jõed ujutasid luhad, käärud, vangad,
ja moodustasid ainsa vete jama.

Ja taevas sõudsid kerged pilve rangad,
ja heledad kui suvel, just niisama ;
vee seljad päike pani virvendama
kui kuldsed keed, kui hõbedased langad.

Siis tulid vesilinnud esimesed :
eel luiged, kajakad, siis koovid, hahed,
ristlinnud, vaerid, mõhitised.

Ja fäitsid valendades saarde vahed,
veed talve otsa seisnud kurvad, lesed,
jõe suud ja lõpe kurmud, kauged lahed.

4.

Ehk kirkas päev, veel siiski külm ja viinge
on metsa all, kus uifab Põhja tuul,
ja metsas, milles kuivi lehti puul
ta kahistab kui ahistades hinge.

Ja sinetades üle mäe ringe
eel loigud virvendavad lahe suul,
kust lendu tõuseb üksik lind kui kuul;
ja kulu kabiseb su vastu kinge.

Maa hahk ja tarna läis ja tühi, kõle.
Kui unes kased paistvad läbi valge,
mis helgib üle longus ladva sõle.

Kuid hõhus, valguses, mis herk ja kalge,
ehk küll ses päikse kiir ei põle,
jo tunned uue aastaaja alge.

5.

Siis tulid äkki sulad, soojad sajud,
ja huhtusivad talve kõntsast teed
ja päästsid valla kevadised veed
ja jäädest vabastasid mered, lajud.

Lõid hõilmitsema metsas hallid pajud
ja nasipuude punahõite keed
ja hõilmis valmistusid uued meed,
kuí algasivad mesilaste ajud.

Ja loomad jätsid maha karjaajad,
kuí pakatasid puud, läks haljaks maa
ja metsa pardast kostsid linnu kajad.

Ja ilu helin täitis karja raa
ja inimeste elupaigad, aiad, majad
ja kaugel laane põue tumeda.

6.

Maa üle tuul käib, kevadine, lahe,
lõo heleleleb puhtas taeva sinas,
veed, tũõned, viruta, on aiva línas,
hõhk herk ja armas, hellislev ja mahe.

Lõõb haljaks pãikse rinnal maa jo tahe
ja metsi loorib savu neeme ninas,
mis hargub nagu linik auru vinas
ja tãidab merede ja maade vahe.

Kõik avardub, ja pakatab ja tãrkab,
saab olust nagu sũgavama haimu
ja oma elu sala sisu mãrkab.

Ja iha fäidab linnu, kala maimu.
Kõik nagu jõu küllusesse hārkab,
mis valdab vere, nārvid, meeled, vaimu.

7.

Jo taltunud on kevadised marud,
sest ammu läinud viimased lumed, jääd;
vett, loikusid vaid alangutel näed,
ja kuivaks läävad väljad, karjaarud.

Ja valla avatakse mesilaste tarud,
kui haljaks lõõvad künka veerud, mäed
ja saavad viimaks soojad ilmad, hääd.
Siis kevadet sa vasta võtma varud.

Ja kaugeid metsi mähib udu loor
ja muhedaks lääb põllu huumus, muld.
Väest uuest pakatab puu pung ja koor.

Ja helgemaks lõõb päikse helk ja kuld.
Uuf endas elu tunneb vana, noor
ja veres, soondes viirguvat uuf tuld.

8.

Jo heledaks on läinud aru rada
ja seisu taevas muutvad kevadfähed.
Näed liblikaid, kui päeval metsa lähed:
need esimesed sooja ennustajad.

Kuis jäävad kevadega kitsaks majad,
kuis seespool seinu lõbud näitvad vähed!
Ehk lindudel veel külmast kurgud kähed,
jo metsi täitvad vidistuste kajad.

Ja tarust välja lennab mesilane
ja fäidab põõsa alust suminaga,
ehk lilli vähe, aeggi varajane.

Vaid taevast loorib kerge pilve haga,
nii horn, et seda tahele ei pane.
Hohk on nii soe ja hell ja armas, ilm nii vaga.

9.

Kui jälle lähed metsa küla alla,
ah muutusi mis kõiki säääl ei näi!
Mis kandma kohmetust veel talvist jäi
on päeva soojad terad päästnud valla.

Ei enam ojad siia sinna kalla,
kui enne. Nagu joosta neil ei täi.
Ent kuidas murelasi teil ei käi!
Pead vaatama, et surnuks neid ei talla.

Puu latvu, pöösaid täidab tuule humin,
mis kaugelt meredelt toob soolast hõngu;
jo urvilt kuulub mesilaste sumin.

Kui iharalt nad tolmukaid ei tõngu!
Ja kõigilt paigult kostab harras kumin,
mis meelde ümber kujub sala lõngu.

10.

Veel ruskab puna lääne taeva rajal.
Hõhk hämar, põuaaurune ja sume,
ja aru kadarik on videv, tume ;
vaid laulurāstas hõiskab surnuajal.

Ja kaasiklinnud laulvad eha ajal ;
alt loigult kostab kiive hūe kume,
kuī kaugelt kuulatama seisahtume ;
ja vaikust konnad täitvad valjul kajal.

Lõõb kõrgel helendama tähte tara
ja linnu feede hõbe helkjas uju,
kuī eha sülle vajub Venus vara.

Veel paistvad arupered läbi uju,
veel kuuleb eemalt mõne hääle ara,
siis vaikus langeb, kujub kullast kuju.

11.

Päev veereb, hõhk lõõb hāpardama,
tõõ põllul lõpeb, koju tuleb kari,
jāāb vagusaks ja vaikseks kūnka hari,
ja loode faevas hõhkub eha kuma.

Ja lābi õhtu hõhu hāāletuma
all metsa pardas laiub sume vari,
ja kõrgel tõuseb üksik tāhe sari.
Vaid metsad jāāvad laulust helahtuma

Kui jāttes kiiri viimsid jumalaga
nūūd laulurāstfad ilu hõiskustega
veel helahtavad võsa metsa faga.

Ja kaasiklõnnud laulvad. Muu ei sega,
ei vaikust, rahu. Kõik on imevaga.
Ja taevad helenduvad tähtedega.

12.

Käes kevade. Veel ruskab loodes vähe,
kuid idafaevast vaatab hõbe kuu
ja valgustab vee pardal põõsad, puu.
Vaid hämarasti kaugusi on nähe.

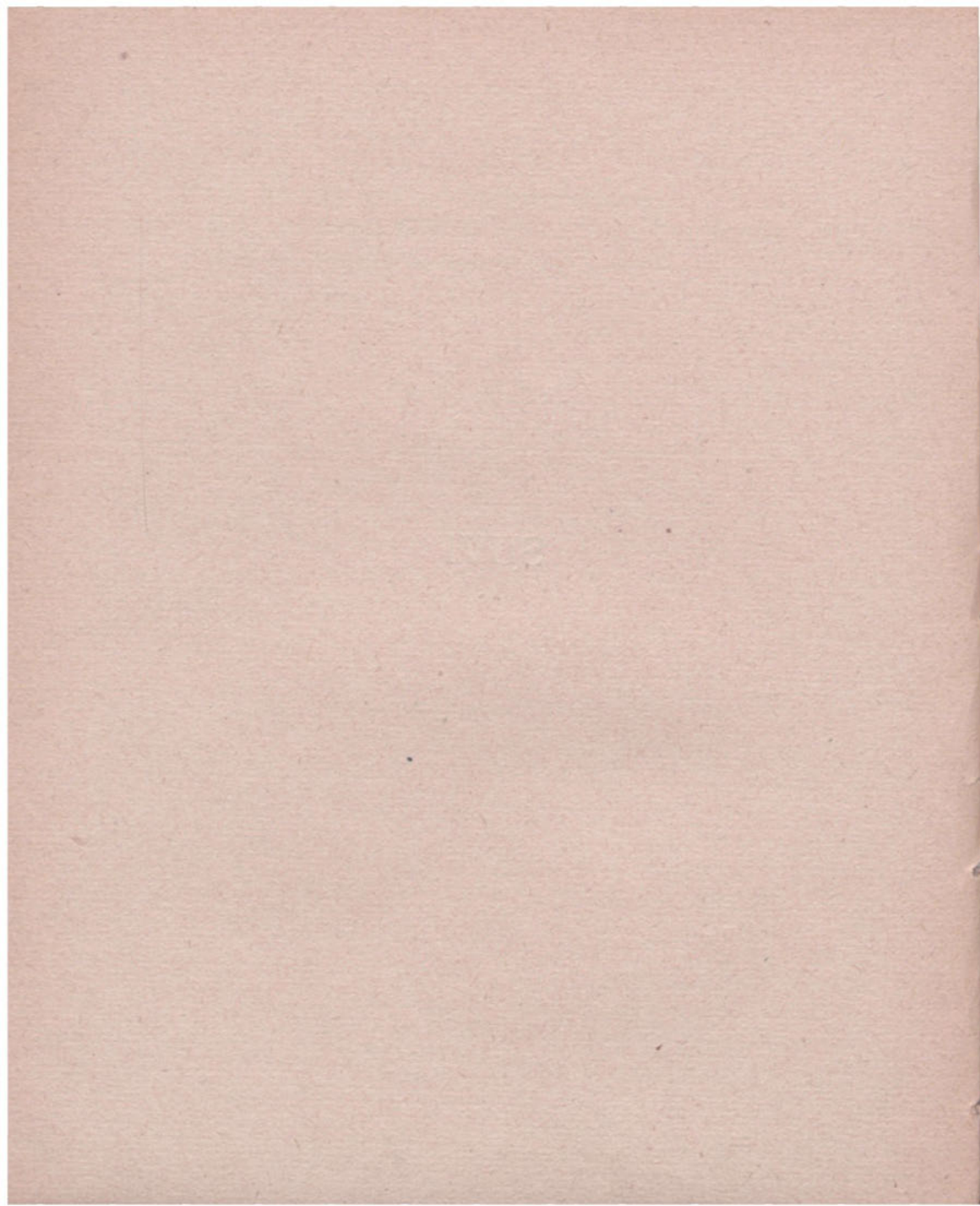
Kuu varjab valgusega eha tähe
ja hiilgab läbi taeva põhjatu
ja külvab tuhatvärvil lahe suu
ja heidab hõbe kettaid laine pähe.

Mis värvi hõrnus, ilu vete pinnas,
helk õhtutaeva servas imeline!
Vaid mõned tuled helendavad linnas.

Ja, merelt kostab hõikus alatine.
Mis helevus lõõb hõitsma vaikes rinnas,
mis põhjatugi meele tūnus, sine

SUVI

SUVI.

Täis hõite küllust upub metsa vari
ja heina kallistusis nõtkuv aas;
ja laulust helgib hõhk puil, põõsaül maas,
roog, rannad, lilleline kalda hari.

Ja mesihõngu hoovab hõilme sari
kui üle ääre voolav kallid vaas;
ja kuumust, kirge hõhkub ranna paas,
kus vara küpseb mahl ja valmib mari.

Kõik on nii hele, selge, tūn ja soe:
maa, metsad, meri, päiksest joobnud, tumm,
kesk roo ja tudrerikkaid randu loe.

Vaid väsimata saalib viire summ.
Ja armsust iäis on suve pilve koe
ja avar taeva hõhuline kumm.

SUVE ÕÕ.

Päev laskub, ehama jääb õhtu süli
ja tüünes lehav meri, rand ja roog
kui unes lailatelev õine voog,
to viimne ulgumaaningite lüli.

Jo varjud tõusvad rannal metsa üli,
kus sahib veel põgus tuule hoog,
ja hõrnalt õõtsuv kirjav lille loog.
Ja taevas algab hõbe pisarküli.

Kõik on nii ihar, hõrn : mets, puhmad, puud
ja rohu ladvad, lille sarjad teel,
kõik, kõik, mis ümbruses on hõitsvat muud !

Ja lõhn ja roheline valgus eel,
mis tõuseb vastu ülenevat kuud,
see hurmab südame, sest sulab meel!

PÕUD.

I.

Teist päeva näikse taeval Noalaeva,
kuid heldimata kestab hirmus põud.
Kõik kõrbeb, rohi arus, põllul tõud ;
pind lõhkeb, huumus muutub tuhaks aeva.

Kui vinge suits, aur loorib ruuge taeva
ja väljul, metsil lasub painav õud.
Puist, taimist kaob värskus, elu jõud.
Maa ägab janus, ägab surma vaeva.

Ja meri taandub, kuivub jõe joom :
sest järke jääb vaid mustjasruske lomp.
Ja linnu laulust tummub metsa kurm.

Ja varju vilu otsib iga loom.
Kõik mähib kurba rüüdi udu somp,
kõik lüüa palav ähvardab, õel surm!

PÕUD.

II.

Hallruugelf hergab taevas, sinkjalt meri,
mis üle laisalt lentsib koolnud tuul.
Ei ühtgi laeva silma väina suul,
ehk oleksgi neil teab kui kiire eri.

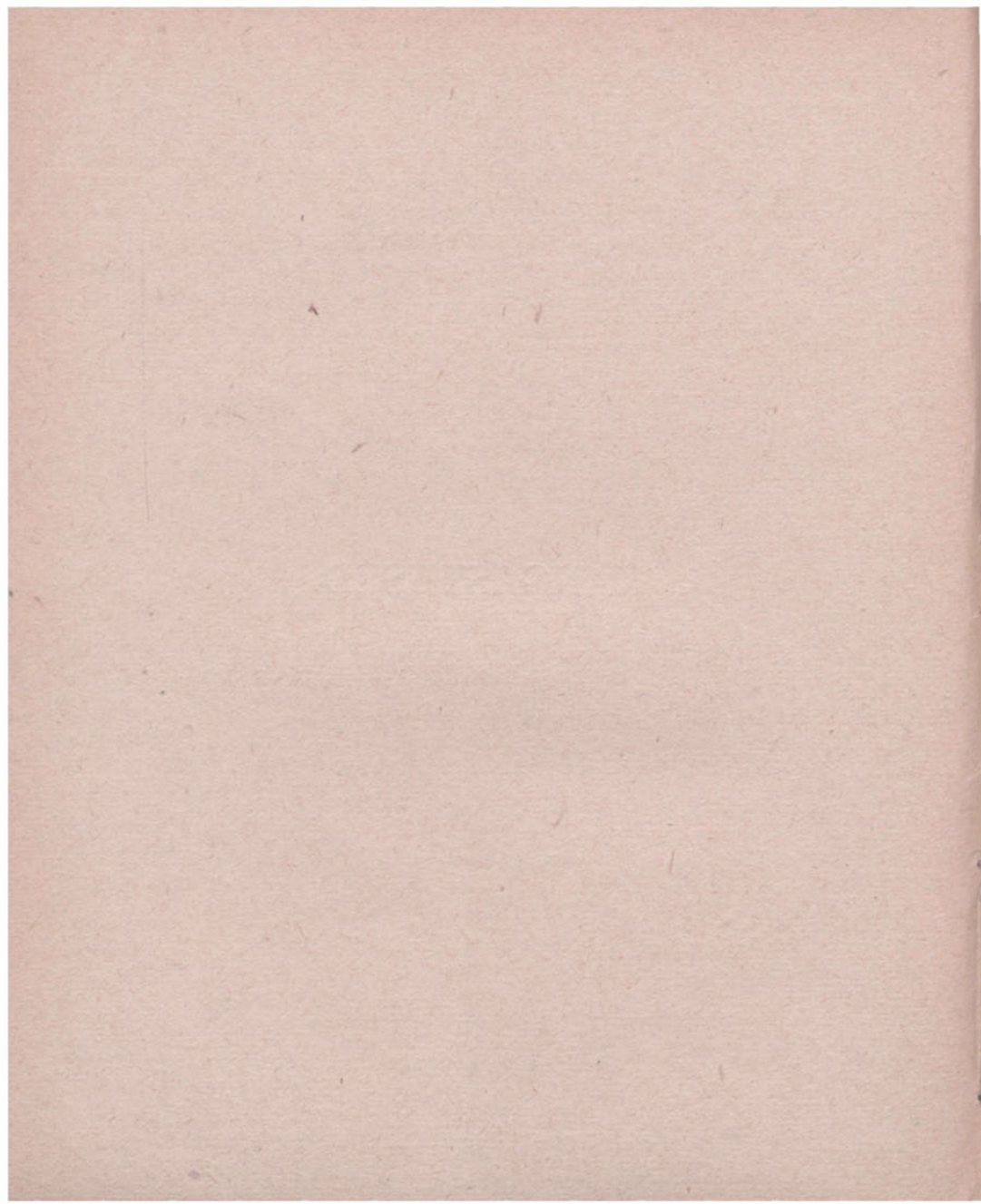
Ja päike, saates läigifumid teri
kesk põua sonnet nagu vaskjas kuul,
mis kätte nãrvib rohi, lehed puul,
kaob vaateveeru faha nagu veri.

Ja helgus kestab päevad, õõdgi aina,
mil rohu latvadel ei kastet kiiska,
mis kustutaks maa surma janu vähe.

Ei misgi loodusele värskust laina!
Ei lange kõrgusest üht ainsat piiska,
mis paneks tõusma uue elu tähe!

KANGASTUSED

LUIGED.

Päev raueb külmalt kevad-halli uttu,
mis mähib taevaid, kaugeid vesi, maid;
veel haimab mõni mets ja kivisaid
ja õine kahu, pime jõuab ruttu.

Siis kuuled äkki nagu lapse nuttu,
see kostab pilvilt, mere seljalt vaid,
kus mustab sinav vesi, jääne laid.
Jääd kuulatama öösist halajuttu.

Need — luiged kaugel väina ajujäääl,
kes härkisid kesk külma vaikust, und,
need nende kaeblikkurvad hüüud säääl.

Ja meele valdab jube kahju tund:
on nagu halaks inimelik hää!
kesk õõde õudu, vastu võigast lund.

RANNAMAASTIK.

Teispool metsa suuri laukaid, mille pardal vesiätsed hõilmitsevad, mille tüünelt pinnalt sorsa paar ehk kosklad lendu ehmatavad, läbi heinamaade nõreliste kaskede, mis tasa sahisevad, paistvad silma laiuseni padumaised rannad, haljendavad.

Nägemata soonetuste kohal, mille veed nii sala sulisevad, mühab vesihein, kesk varsakabja hõie hulka, kollendavat; mõned ainsad üksildased valged vesililled, hörnad, pudenevad, mille hörnu varsi vete nired tasakesi huljutavad.

Keset lagendikku mõned pajupuhmad, salapärased ja üksildased, kusgi heinamaade kaevandu ehk soonetuse kalda läheduses; mõned ainsad, harvad noored lumivalge tohulised leinakased, lahus teistest, maha jäetud omas raskemeelses üksilduses.

Eemal, üle tumerohelise ranna, päälpool roogu punetavat,
säralise vaikse merekääru graatsilises süleluses
paistvad sinetavad hõbedased veed, mis päikse hiilges virvendavad,
kevadise lahemere hõrnas hõhulises maheduses.

Kaugel, vete kohal, vaateveerul näikse üksik laid kui kangastades
oma randade ja vabuaidade ja metsadega sinetavat;
mille kerged, hõrnad, udulised jooned, lainepääde kilgendades,
nagu läbi hõhu üliloomulise sära vahastavad.

ÄIKESENE ÕÕ RANNAL.

Vajus päike. Pilved tõusid, katsid ranna tumeneva ;
peitsid metsa alused ja varjasivad lääne taeva.
Välku löi ja läbi vihma tasahilju ribiseva
põras kõu, kui laotus oleks varisenud aeva.

Vakka jäävad puude ladvad, roo sees saladuslik sahin.
Laine rauges tasasena alla puhta kalda liiva.
Kaugel kisas kajakas ja ulalt kostis võõras kahin.
Viires lähedasel lajul paní äkki välgatama tiiva.

Õudsed rangud sõõstsid ruttu nagu kabuhirmu aetud,
valdasivad taeva aluse ja kogu avaruse.
Vaikis, pääle laine loiske, loodus põnevusse maetud,
pääle mõne veerva laine põgeneva kilgenduse.

Siis taas tõusis tuul ja hingas äkki, puhus, rauges, sahistades puude latvu, puhmaid, vesiheinu, roogu. Tõusis uuesti keerdes, ähisedes pimeduses kauges, pannes vihas välgatama laine harjad, saades hoogu.

Mässama lõi meri, äkki, määratsema taeva alus; lained ähkisivad, türtsisid, tuul vihises ja vingus; hoigasivad rannad, metsad ägasivad nagu valus, nagu hingehädas rabeledes surma julmas lings.

Korruga siis välgatas ja hergav juga tungis maha, silmapilguks helendes vee vahus, möllu roheline, metsa alused ja kauged rannad, külad maade taha. Kärkas kõu ja rõkkas üle õudse taeva põramise.

Taeva luugid avati ja alla hoogas vihma pagin, koses kohinaga läbi välgu tule, kõue raksu: ilma täitis lõppemata ähin, sähvimine, ragin puhki meeletuma pilve sööst, pimeduse paksu.

Harvenesid välgu sähvid, tuhmenesid pikse löögid nagu tasanedes, kaugenedes taeva ranna taha; taltusivad tuule pisted, laine ähinad ja õögid: läbi välgu helgi, kõue kuma kuulus metsa kaha.

Mustad rangud muutusivad pikka valedamaks, raueks, kunni viimaks keset taevast ilmus helgas, selge lahus. Sadu ehtus, meri rahustus ja lained läksid laueks. Juba kuuldi ilma teadvat taussa luulutavat rahus.

Lõpuks vajusivad pilved, hääbusivad rebenedes.
Välgu kuma, kõue kõmin kustus, tuuled vakatasid,
kuna puud ja puhmad, roog ja vesiheinad sahisedes
kergeis mere puhangutes omi latvu sõuda lasid.

PÜHADE-KARE.

Tuul puhus edelast ja looris taeva
kuí Haljava alt, läbi vaíkse vee,
me ula poole juhtisime laeva.
Kuí päälpool saime sívutanud lee
ja allpool Ahenda, mis kives aeva,
siís väínast välja seadsime taas tee.
Jáid lendes maha lajud, kared, rahud,
ja pāras solises, eel pahisesid vahud.
Ja mõõda láksid Saaremaa poolt kaldad,
rand kõle vastu põhjapoolist kaart.
Siín vaevalt alust maale lasta maldad,
nii murdvad lained, rānk on vefe vaart.
Sa rooli võimsamini kätte valdad,
et sõíta kohe hádaliste saart.
Eel lõõb kaks kühma seljal hāpardama.
«See Pühade vist Kare?» «Jah, see sama!»

Ja kuidagi läheneime, tõusid kühmad :
laid haljas kerkis hallist mere veest ;
jo võisid näha ranna kivi rühmad
ja madalad, mis paistsid laine seest.
Ja tundusivad karsked mere ühmad,
mis vastu lõivad ulali keula eest.
Me vaatlesime randu, ääri, vesi,
kust leida seisuks paiku varjukesi.

Veed lailasivad, valkasid, lõid kohu,
ja käisid maha kohe lõuna neent
ja kohasivad valju läbi tohu
ja keersid põhjast kivi, liiva leent,
ja peitsid vahul ranna äärse rohu
ja huhtusivad maale rühka peent.
Ja lajuult tõusid kajakad ja viired,
kuu vasta meid jo võtsid laju piired.

Siis lasti alus laju alla varju,
kus selle kaheks jaotab salm ja laht,
kus rahutuid ei olnud laine harju,
ja valgeiks laikudeks lõi kaarduv vaht ;
kus viired täitsid valgeid kivi karju,
kuu tüünes lõpnud viidikate jaht.
Me farisime purjed, kõites kinni peele
ja heites ankru põhja, laeva eele.

Ja kõõrisime sääred, paljaks — jalad,
nii kahlasime läbi selge voo,
kus siia sinna välgatasid kalad,
kuí nooled läbistades laine hoo ;
ja jala põhju pistsid rahnu palad,
kuí randa astusime läbi roo.
Kuí paljas, lage, tühi näifas kare :
ei puud, ei põõsast, kivi rauna, vare !

Maad peitsid rüha virnad, sammal, muru,
kus pesil käis ehk vaeris, lõugas, tiir,
kus mügrad olid teinud oma kuru,
küll vaevalt loomad muud, ei uss, ei hiir,
või olgu mummud keset sambla puru,
kuí suvel sooja ängas päikse kiir.
Ja rühal hõitsid merikapsa kasud,
roog, lilled, hein ; all olid muda lasud.

Me sammusime rühal palja sääri,
mis varisedes veeris jalge ees,
ja vaatlesime kaugeid ranna ääri,
kus taga murre laine kohas kees ;
ja hüljest teispool laugeid laineid vääri,
kes hülpis tüünes, rahulikus vees.
Jo heifis päike õhtu varje veele,
meid mainitsedes varsí koduteele.

Me leidsime : kesk laidu — tule ase,
mis märkisid veel tukid, sõed ja tuhk —
ja tuulevarjuks seatud raagus kase,
mis mäele toonud rajuiilma puhk,
ja mõne kala roo, luu haruldase,
mis valgeks teinud kevadpäeva huhk.
Need olid jätnud merehädalised,
siin elanud, mil marud sügisised.

Muid merehädasid need tõivad meele,
mis näinud laju hädaohflik äär,
kuí laevad pimes läksid eksiteele,
kuí kompass hälbis, kadus sõidu määr,
kuí maru ajas laevad murre veele
või koos, mis võetud, oli olnud vää.
Ja varjud tuletasid meele õhtu jõudu,
ja meri, rannad näitasid täis õudu.

Ja võigas tundus siis kesk musti vesi,
kesk murdu hoigavat, mis maale käis,
ja välkuvat kui kooljaid, mis ehk pesi
voog kaua kandes ulal laine päis.
Siis peitis veed, maad pimeduse esi,
ja meri virgus, sala elu täis,
täis julmi nägusid, täis valgeid käsi,
täis haljaid surmasilmi, mis ei väsi.

Siis läksime taas laeva, jättes laju
ja selle rühad, murud, mujad, rood
ja unustime viired, pardi aju
ja kauged jubedad ja võikad lood.
Ja purjutime läbi laine rajaju
taas kändes mere mustjashaljajad vood.
Lõid kaugelt paistma kodu metsasalud,
ja kodu rannad, kodu külalad, talud.

MÕNI MÄLESTUS.

Kuí kerged suveõised uned, kallid koidu punetades,
nii hääbunud on kauni suve armsad ajad ;
mis valgusega, värskusega, linnukeste sillerdades,
siis olid täitnud hõitsvad aiad, vaiksed majad.

Ja kõik need ilud, kõik need hõrnused siis värisevad
on tuhniks muutnud aja hahetavad ujud,
ja haimamata haledused, meelde põhjast ülenevad,
on ümbrütsenud nende kahvatanud kujud.

Nii nagu arul harva aruheina tulipunaseks
on südasuve helged päevad põletanud,
nii igatsused, meelemõtted kulu sarna kulehtavaks
on pikka elu argipäisus valastanud.

Ja üksi järele veel hõite lõhna nãrvastanud
on jããnud kuhugi ehk loetud raamatusse,
kust see siis hõhku tõustes aja juba kahvatanud,
nãib äkki kurvalt hãratavat mãlestusse.

SU SÛDA.

Ühele hõrnale hingele.

Su sūda on kui puhkend hõie karikas,
mis luulekastega on täitnud jumaline õõ,
kus päälpool põhjatusi, sinas sumedas,
on laotund kaugemeelseks loiduks tähtevõõ,
täis kurba ebamäärasust ning värinat
ja värvi imehõrna ilu, valemata.

Need lilled mida oli nähtud üle aasade
ja laulud mida kuulnud vaikes meisa haljuses,
kõik nende värvid, helid valgusid su südame
jo esimese elu härkavates aastates
ja heifusivad sinu lapsehingele,
ja muutsid jumaliseks nesteks silmavee.

Ja siis kui pikka sugi sisemine sädelus
ja võimsa vaimu äkki pühad leegid valdasid,
lõi valulema sinu hinges ime helendus,
mis helkis vastu mälestuste põhju tuhandid.
See süütas värisema meele kulla keed
ja hõite pääle varisenud taeva veed.

ELEEGIA.

Ühele sõbrale.

Jo tūmisedes vardad rasketena langevad
all tolmavates rehalates,
ja uudse vilja lõhna, turba suitsu magusat
on tunda küla tǎnavates.

On lǎinud suvi nǐi kui lapse sūūtu unistus
kesk mǎngumuru elamisi
ja kadunud kui õnneline sala ihaldus,
tǎis kahjutundeid imelisi.

Ehk sūda raske murest, mida sõbra silm ei nǎe,
meel tume, hinges nukrus paha,
on sõber armas kurbana siis õiendanud kǎe
ja jǎtnud kodurannad maha.

Nii nagu teevad lugemata mitmed tuhanded,
kes võõraste maailma läävad,
et kulutada võõrsil hõrnad aastad varased
ja omad lootusrikkad päevad.

Ja läinuid õudsena jääb kurfma maha jäetud maa
ja oma noorsoo kurba kadu;
mis jäätes kaitsetumaks kodukolde, isamaa
ehk läheb käändimata radu.

KAUGED AJAD

SAAREMAALE.

Kui mitu korda jättes maha kodurannad, veed,
    mis laeva taha kadusid kui kangastused,
kui mitu korda tülles kaugelt tutvat teed
    ei ole tärganud mu meeles mõlgutused:
mis tunne paisufas küll nende esivanemate rinda,
kes esimesed võifjatena nägid Saarde pinda.

Mis liikus, voogas nende sõjakate meeste seas,
    kes tamme laevul põiki väina purjetasid;
eel ninas Saared ahvatlevad sinetavas reas,
    mis nagu hõhulised ilmed terendasid,
ja eemal, allpool saari, ava ulgumeri,
veed aina meelitavad, tuuled sõbralised peri.

Need — saared, mille haljaid randu oma jalaga
ei vahvust sõduritest ükski olnud käinud
ja mille meretagusest maailmast mannermaa
veel muud ei olnud üle salme vete näinud,
kui ainult vaatepiiril vaastavate hiite sine,
kesk vahulisi väinu, läbi kerge rooste väne.

Need olid samad saared, mille neitsiline pind,
võib olla, oma tundmatuma rahvusega
kui sõjakate meeste poege arvuline hind
ehk võiduliste omanduste lõbudega
neid ootas ärevuses teispool haljaid vesi
kui omi uusi isanduid, kui võitjaid esimesi.

Ja nende saarde neemed, käärud, lõped, leed,
mis uhkeid silmi kaugusesse ahvatlesid,
need pidid korra osutama võitjatele teed,
mis kaugetele selgadele väljenesid:
neid kõitma valguvate elementidega,
maad — uute rõõmude ja võitudega.

Need olid samad saared, mille uhked asukad
kesk naeratavid laine harju müralisi
said, oma nime kuuldes, vabisema naabrimaad,
ja külvasivad hukatusi ja laastamisi;
ja panid vihalaste soondes jäätma vere
ja oma kuulsusega täitsid Lääne mere.

OHVRIKIVID.

Kas kusgi maantee ääres, põlluaia taga,
mis kohta tülitava sõitja pilk ei hiivi,
või linnuse ees, kuhu muistne rahvas, vaga,
on toonud taevasele jumalise kivi —
neid näed veel tänapäev nii sama hahetavat
kui vanasti, kesk ohvripidu ülendavat.

Ja lagedena haljusest neid soendab päike
ja põletab kesksuve kuudel ägedatel,
või peksab rahe, kuumendab ehk kõu, ja äike
neid valab niisutades vihma paginatel;
ja talv, mis jäätav külm ja pakane või sume,
nad peidab hangedesse, tuues valge lume.

Kõik ilma vaheldused nende pinda sõõvad,
ja uuristavad, õõnistavad väsimata,
ja kalgesse graniiti vastsid jälgi lõõvad,
mis nägematuiks kunagi ei ummistata,
kuí sammal oma unaruse haljusega
ehk pikka varisemist hoídmata ei sega.

Ja tuhmuvad ja murenevad ümmargused augud,
kus korjus ohvrilooma elumahl ehk kahi,
ja õõnsusi jo fáitvad hallituste laugud,
mis inimeste meelehárdus puhasta ei mahi,
kes, nagu tabada võiks kási sala ohud,
sáál laskvad kasva metsi lilled, põllu rohud.

Ei aastasadu enam niisuta neid veri,
mis valgus valgepáiste meeste südamest,
kuí kodusaare toond neid oli helde meri,
nii rikas kõigest, saagist, kalalistest vetest:
need hurmed ammu auranud on halli ilma
ja ülenenud Taara hõõgavasse silma.

Nüüd nende púhasust veel vaevalt tunneb sugu,
mis hardana on säästnud esiisa hiied
ja linnused, kust mitu imelikku lugu
on soetanud muistse meelekujutuse niied.
Jah, tondikivid, nii ta annab neile nime
kuí mungaline keskaeg, ebausklik, pime.

NÄGEMUS.

Pää kohal taevas helesinine, keskpäeva päikeses.
Ja loode tuul, mis eemal merel ajab laineid välgendades,
käib üle mustjas-finakarva vete õõnsalt huhades,
ja laeva, lainetuse keskel, külge pidí õõtsutades.

Seš alalises liikuvate vete kogu mühinas,
kesk selget üleneva suve päeva sära virvendavat,
on midagi, mis meeles igatsusest pikka väsivas
näib varjusid kui kutsumata üles fõstatavat.

Ei ühtgi valget purje eemal vaateveeru laiusel,
ei kiharduvat suitsu kohe Kura kurku ülenevat:
vaid laevameeste käimist kuulub raske võitu sammudel
kesk üleüldist hääletust, vee varisemist ähisevat.

Ehk, keset masinate töötamise kurti tūminat,
lael üksik reisija, loit igatsevis silmis imeline,
näib teispool horitsondi serva midagi kui otsivat,
säält kohast, kus kaob pikkamisi vete lailav valkamine.

Ja, väsinud sest alalisest murelikust ähinast,
mis tuul ja lained avarustes vete kohal sünnitasid,
ja raskest lõuna päikesest, sest lõppemata tūminast,
ma igatsesin maid, mis mälestuste sãras kangastasid.

Nii vaates kohe lõunat, päeva kirkavasse vöötisse,
kus lootsin nãha ülal kaugeid Kura randu hãmardavat,
ma ilmsi purje neljanurgelist nãen tõusvat horitsondile,
eel, pãikse all, ja küljetuules ülespoole purjetavat.

Ja, lendes üle Riia lahe vahupãiste lainete
näib muistne Saare huisk, rind rahu, tãies purjes lähenevat,
kesk imelisi hããlesid, mis vete tumedasse mūhasse
kui kauged võimsad tuule mahendatud hūūdud humisevad.

Ja mõõda idapoolses sihis, libisedes kaugele,
laev imeline, võimsa neljanurgelise purje hãmardades,
kui kangastus, nii salapãrane, kaob üle lainete,
vee mūhisedes aval merel, laine pããde kilgendades.

MERIKUNINGAD.

I.

Vihast põles Manivalda.
Mõttes, kuidas lüüa Saksa,
vaenlasele kätte maksa,
rüüstes Riia, Väina kalda.

Käskis hüisud lasta veele —
hüiskudesse sõdalased —
moonal täita piida ased ;
purjetada sõja teele.

Kõlasivad sõja fõrved ;
kilbid välkusid, ja ojad,
vaenu ilu täitis kojad,
rõõmust rõkkasivad kõrved.

Jumalile toodi uri:
kuulufasid ended võitu,
õnnelikku koju sõitu.
Taara meel ei olnud nuri.

Purjed paisusid, vood käisid,
õõtsusivad masid, peeled.
Tõusid sõdurite meeled:
võõrad rannad eemal näisid.

Lasti laevad suure valgma,
Väina suhu, Riia alla.
Sõja vaimud hüüti valla,
veritegu pidid algma.

Randu täitsid meeste parved,
oda välked, kilbi sära,
kutsed, hüüud, müra-kära.
Huilgasivad vaenu sarved.

Vägi ürgas kohe linna,
kaasas paterellid, kalid,
teibad, kirved, poomid, talid.
Heiduriistad seafi vinna.

Lendsid ojad, käisid pallid ;
punetasid vered, hurmad,
laastust pidasivad surmad ;
varisesid müürid, vallid.

Kaevand neelis surnukehad:
langesivad Saksa mehed,
Lāti orjad nagu lehed.
Hõhku täitsid vere lehad.

Viimaks müüri ilmus lahus.
Varus langes alla vette.
Sinna seati sillad ette.
Saksu valdas hirm ja pahus.

Linna tungis võitja vägi,
surmas Lāti orje, saksu,
kõlvas roistu maha paksu:
tappis mehed, keda nägi.

Laastas paljaks linna rajad,
ajas loomad, riisus varad,
asjad, naised, lapsed arad.
Pistis leekidesse majad.

Koju purjetasid laevad
jumalile urja tooma,
peieid, võidupidu jooma,
unustades sõja vaevad.

MERIKUNINGAD.

II.

Päev ülenes, ilm oli selge, vaelev
ja merelt puhus vesikaare tuul,
kui Taani retkelt tulev Rollo malev
jäi peatama Visby valgma suul.
Siitsaadi raud ja sool ja vatman, kalev,
siin tehti kaupa mitmel suve kuul,
mil oli käidud Rootsis sõja sõidul
ehk saadud viljalt saaki vastsel võidul.

Siis nähti äkki laevu seljal raugel:
neid ajas purjede ja tuule jõud.
Ehk nad küll purjetasid alles kaugel,
kuid Visby saada näitsid nende nõud:
see paistis nende koosist laine laugel
ja seda osufasid peeled, tõud.
Nad lähenesid, keul täis vahu tuisku.
Neid oli kolm, kolm koget, Saksa huisku:

«Taar avita,» siis hüüdis Rollo pãras.
«Need Saksa roistud, vãlja laevad kõik!»
Ja oda vãlgatas, kilp õõnelt tãras,
ja huisult huisule kãis vaenu hõik,
et huilgas rand ja meri võikalt kãras,
kuí pídi algma Saksa surm ja lõik.
«Need vãina hülid võtke tuliringi,
et elu neilt ei keegi enam tingi!»

Ja vãlja lendis kúmme võimsat purje,
kolm uhket lohekeula muude seas.
Laev laeva jãrge lõikas laine turje,
mis tantsisivad lusti maakaar-eas,
kõik kandes kohe selga mõtteid kurje
ja edenedes ruttu samas reas.
Ehk saksad põgenid, jáid vãikseks vahed,
ja mere múra matsid hüüded kahed.

Siis huisud seadsid moodustama tara,
sesi rasked koged olid varsi eel,
tãis laetud võõrast, Liivi hõimu vara,
mis rõõvitud ja kistud idateel.
Nüüd tõusis sakste keskis põrgu mara.
Neil hirmust haarati ja võeti meel:
nad nãgíid lähenevat kãttemaksu,
mis pídi tabama neid, ristisaksu!

Ring sulgus, ojad pimestasid hõhud,
ja peitsid hirmul vaenlase kui kõu,
ja lingud, koned saatsid rängad lõhud,
mil lämbus mitme saksa rind ja põu,
ja nooled läbistasid mitmed kõhud,
ja suigutasid mitme elu jõu.
Ja taeva alust täitis korin, viha
ja tasumise vimma ja sütt ja iha!

Pootshaakidega kisti laevad ligi —
neist saadi kätte vähemad, vaid kaks —
ja püüti süüdata neis tõrva, pigi,
mis tõmmuks fahras hurme, veri paks
ja ajud, silmamunad, surma higi,
kus hinge hõhates sees lamas saks.
Ja hirrsalt kuulusivad mõõga lõõgid
ja tapirõõginad ja surma rõõgid!

Siis süttis tuli, üles tõusid lõkkes
ja neelsid kõik, mis säästnud tapja raud:
kõik laeva varustused, viimsed tõkkes,
kõik, mida pelgas neelda vesihaud.
Ja puhu kostsid manamise rõkkes,
kui tule haaras parras, pāralaud,
siis kadusivad koged tule lõõmu
kesk meeletumat kisa, võidu rõõmu.

Eni kolmas suurem püüdis pöördä pära,
teed raiudes kesk huiskude, sulgvööd,
kuü ümber möllas taplus, võiflus, kära,
ja silmi kõitsid teisal vägitööd,
et vargsi saada ringist, päästa ära,
ja põgeneda tasu, surma ööd.
Nad püüdsid saada perituule alla,
mis oleks viinud koge tarast valla.

Kuid hilja oli mängi enam kargust,
mil muüd jo tabas käftemaksja surm,
ja päästa Saksamaale kallist vargust,
sest ahtaks tehti väljapääsu kurm,
kuü huüsud nägid koge pagu, argust,
mis saksu ajas saksa veri hurm.
To koge piirati nüüd igast küljest
kuü püüdes ajal hunti, merel hüljest.

Siis lahing uudistus, ja vimma ja viha,
ja vihisesid ojad, vingus nool
ja ammud mälustasid mitme piha,
kel silmad sulgis võigas, tume kool.
Ja välkus mõök, mis tungis läbi liha
ja verd ja surma külvas igal pool.
Kuis saksad püüdsivad küll päästa läbi,
neid päris siisgi surm ja hukkus, häbi.

Ja kuís kaks koget leekis, lõõmas, palas,
nii viís neíd kohe kolmat tuul ja voog,
mis poole juhñida neíd aítas talas,
ja puu, mis nõfke pikk, kui kaevu roog,
Ja kuída õõtse lõõmu juure valas,
nii ajas paisu purjed virge hoog.
Ja nagu tuld ja suítsu purskav lohe,
nii lensid laevad kolmandama kohe.

Siis raksus koge, vankus kogu kerest
ja võttis lastud süttest varmalt tuld,
mis ajas hirmsad punakeeled merest
kui lohed neeldes, lõkates kui kuld.
Ja tõusid leegid punasemad verest
ning suítsu sambad mustemad kui muld
Nii hukkusivad saksad tules, tuhas,
kõik junkrud, sulased ja papid puhas.

MÄRKUSED.

Mõte.

säsi, säsi (Ln.) — üdi.

Noorusmaa.

koivalu, (Sr.) — koidu valgus, eha valgus.

tüün, e (Vr.) — vaga, vaikne.

Nooruse rannad.

haik, gu (Sm.) — kerge, terav lõhn.

viires, re (Sr.) — tiir, tiirutaja, meripääsuke (sterna hirundo L.).

kare, rge (Sr.) — rohtunud maa, sööt.

hare, eda — harv, selge, läbipaistev.

hülliv, va (Vr.) — nõtkuv, hõljuv.

veermaa, (Nlg.) — äärmaa.

vesiaid, aia — vaheaid, mis vette küünib.

tauss, sa (Sr.) — liik neppisid, punaste jalgadega, rahutu vesilind.

tilder, dri — tillutaja, väike hall vesilind (totanus achropus L.).

halin, a (Sr.) — halisemine, kaebamine.

valgma, ma (Vr.) — maaletuleku paik, lauter; sadam.

tõstatama, stan (Sr.) — äkki tõstma, tõusma panema.

K e v a d.

1.

tukkima, kin (Sm.) — tükki, kinni toppima.
sinihõll, u (Mh.) — neitsitina, Jaanilill (primula farinosa L.).
vilvallikas, a (Sr.) — maikelluke.
võluma, un (Sr.) — nõiduma.

3.

selg, ja — vesiselg, ulguvesi, merepind.
vang, nga (Ln.) — maa kahe jõe kääru vahel.
jama, ma (Vr.) — pikk rida, jatk.
lang, nga (St.) — lõng.
hahk, he (Ln.) — hani, metshani.
ristlind, nnu (Sr.) — vagalind, kivihani (vulpanser tadorna L.).
vaeris, ri (Sr.) — liik metsparta (oidemia fusca L.).
mõhites, se — taevasikk, liik neppisid (ascalopax gallinago L.).
kurm, u (Ln.) — lahepõhi, lahesopp, lõugas.

4.

kirgas, rka (Sm.) — kirgav, selge, särav.
ahistama, stan — kimbutama, vaevama, pitsitama.

5.

aju, aju ajamine, — käsutus kuhugi poole, liikumine, taga-
ajamine, jaht.

6.

heletelema, telen (Ln.) — heledasti laulma.
linas olema, (iness.) — peegelvagane olema (veest).
savu, vu (Ln.) — suits.

7.

alang, ngu (Sm.) — madalik.
varuma, run (Sr. Vr.) — valmistuma millegi vasta.

8.

ennustaja, ja (Al.) — ettekuulutaja.
haga, haa ; pilve haga (Sr.) — kerge pilvetus.

9.

hõng, ngu (Ln.) — hing, hingus, lõhn.
ihar, ra (Nl.) — ihaline, himur, Pr. voluptueux.

10.

ruskama, skan, (Vr.) — ruskena, tumepunasena paistma.
tara, ra (Sr. Vr.) — aid, ringaid, ring.
uju, uju (Sr.) — loor, linik.
seisahuma, htun (St.) — korraga seisma jääma.

11.

sari, rja (Vr.) — rühm, kobar, kogu.
helahtuma, htun (St.) — korraga helisema jääma.
helahtama, htan (St.) — korraga helisema panema.

12.

tüünus, se (Sm. Vr.) — vaikus, vagusus.

S u v i.

saalima, lin (Sr.) — edasi tagasi lendma.
summ, ma — sumb, hulk.
kumm, i (Sr.) — võlv.

S u v e ö ö.

lebama, ban (Klp. Vr.) — hingama, puhkama.
lail-telema, telen — mitu korda äkki ülesalla käima.
ulgumainig, i (Sm.) — avalt merelt tulev raug voogamine.
põgus, sa (Nlg.) — kergesti põgenev.
hurmama, rman (Sm.) — võluma, nõiduma.

Põud I.

heldima, llin — järele andma.
aeva (Vr.) — üsna.
taanduma, ndun (Sm.) — tagasi minema, taganema.
joom, ma — vesisäng, jõe lamemik.
somp, mbu (Sr.) — segane kogu.

Põud II.

hergama, rgan (Ln.) — heredasti paistma, kuumama.
lentsima, ntsin (Hm.) — edasi tagasi käima, laisalt.
eri (Vr. Sr.), — toimetus, asi ajada.
sonne, nde (Ln.) — põua aur, põua somp.
kiiskama, skan (Sr.) — hiilgama, haljana paistma.

Rannamaastik.

vesiätse, tse (Sr.) — varsakabi, konnakool.
sors, sa (Sr.) — liik metsparta (anas crecca L.).
koskel, kla (Sr.) — liik metsparta (mergus merganser L.).
nõreline, se — nõres olev, rippuvate oksadega.
padumaine, se — pehme, vesise põhjaga.
soonetus, se — paik, kust allika soon läbi jookseb.
kangastama, stan (Sr. Vr.) — paistma hõhupeegeldusena.
vahastama, stan — paistma tõstatuna, nagu läbi udu.

Äikesene öö rannal.

ulalt (Hlg.) — väljalt, eemalt, ülalt merelt.
sööstma, stan (Sr.) — äkki jooksuma, tormama.
kabuhirm, mu — paanika.
loiske, ske, (Sm.) — lokse, laksumine.
kilgendus, se — äkiline ebamäärane helk.
taas (Vr.) — jälle.
julum, ma (Sm.) — vali, halastamatu.

pagin, na (Sr.) — äkiline hoog.
 puhki, — põiki läbi, läbi äärest ääreni.
 öök, gi — äkiline pääletulek, sööst.
 paha, ha — ühesooduline kahisemine.
 rauged, ge — väsinud, roidunud.
 helgas, lka (Jr.) — helkjas, valem.
 lahus, se (Sr.) — lahtine koht, paik.
 ehtuma, htun — järke jääma, kahanema.
 luulutama, tan (Sr.) — kergelt rahulikku häält tegema (tausast).
 rahu, hu (Sr.) — väikene kivine maa ranna lähedal.
 vakatama, tan (Sr.) — korruga vait jääma.

P ü h a d e - K a r e.

ulg, ula — välispool (merest, maast).
 sivutama, tan (Sm.) — kõrvale jätma, mööda minnes.
 lees, lee (Sr.) — liivane madalik.
 kare, re (Sr.) — väike kuivik ranna lähedal; kari.
 vaart, rdi (Sr.) — hoog, käik.
 rool, li (Sr.) — tüür.
 ühm, ma — külm uhk, jahedus.
 ulalt — eemalt, ülalt välismerelt.
 keul, la (Vr.) — nina (laeval).
 varjuke, kese (Sr.) — varjuline.
 lailama, lan — ülesalla hõljuma.
 valkama, lkan (Sr.) — valgeks puhkema (lainest).
 kohu, hu — keemine.
 tohu, hu — aur, udu.
 rühk, ha (Sr.) — peen sõmer.
 salm, me (Vr.) — merekael, väike väin.
 kaarduma, rdun (Sm.) — kaareks mondustuma.
 peel, le (Sr.) — puu, mastipuu.
 kahlama, hlan (Sm.) — läbi minema, veest, heinast jne.
 raun, na (Sr.) — kivikangur.

lõugas, ka — liik kajakaid.
tiir, ru (Vr.) — tiirutaja, viires, meripääsuke.
mügr, gra (Sr.) — mutt.
mumm, mmu — kimalane, metsmesilane.
ängama, ngan (Ln.) — pakkuma, andma.
väär, ra (Vr.) — mitte õige, ekslik.
hülpima, lbin (Sr.) — raskena vee pääl ülesalla hõljuma.
rajuilm, ma — maruilm.
huhk, hu — see, mis välja huhutakse.
hålbima, lvin (Sr.) — eksi minema.
määr, ra — eesmärk, siht.
koos, si (Sr.) — kurs, sõidusiht.
mujad (Sr.) — mudad.

M õ n i m ä l e s t u s .

sillerdama, rdan — heledasti vidistama.
hahetama, htan — hallina paistma.
kulehtama, htan (Ln.) — kulukarvaliseks tegema.
valastama, stan (Sr.) — pleegitama.

S u s ü d a .

neste, ste (Sm.) — vedelik.
sugema, soen (Sr.) — sündima, tekkima, saama.
sådelus, se (Sm.) — såtendus, kirgamine.
valulus, se — paiste, sära, valgus.

E l e e g i a .

rehala, la (Sr.) — rehealune.

S a a r e m a a l e .

terendama, ndan (Vr.) — udusena paistma.
ulgumeri, re (Vr.) — välismeri, avameri.
sõdur, ri (Sm.) — sõdalane, vägilane.

vaastama, stan (Sr.) — vahastama, kangastama.
lõpp, lõpe (Sr.) — lauge laht, lahtmeri.
osutama, tan (Vr.) näitama, juhatama.
väljenema, nen (Nlg.) — välja ulatama.

O h v r i k i v i d.

unarus, se (Nlg.) — unustus, unustatus.
kahi, ja (Ln.) — joomohver.
lauk, gu — laik.
mahtima, hin (Kreutzw.) — võima, tohtima.
hurme, rme — veri.
harras, rda (Sm.) — härras, pühalik, vaga.

N ä g e m u s.

välgendama, ndan — välkima kord siin, kord sääl.
kiharduma, rdun — kiharana tõusma.
ülal (St.) — üleval.
ava, va — lahtine, avar.
kilgendama, ndan — ebamäärasid helkisid andma.

M e r i k u n i n g a d I.

tõrv, ve (Sr.) — karjasesarv, sõjasarv.
ojad (Sr.) — odad.
uri, rja — ohver.
nuri, rja — vastameelne.
peel, le (Sr.) — mastipuu, mast.
ürgama, rgan — pääle hakkama, tormama.
paterell, li — heidumasin.
kali, li — kaigas, teivas.
tali, li (Sr.) — veokõis plokkidega.
hurm, rma — hurme, veri.
kaevand, ndu — kraav.

varus, se (Sm.) — kaitse.
pahus, se (Vr.) — paha, kurjus, õelus.
roist, u (Vr.) — raisk.
peied pl., ete — suripeod, matuspeod.

Merikuningad II.

retk, tke (Sm.) — teekond, sõjareis.
viljalt (Sn.) — ohtrasti.
vastne, se (Ln.) — hiljuti sündinud, uus.
tõu, tõu (Sr.) — kõis.
koge, ge (Sks.) — Hansa aegne liik laevu.
huisk, su (Sr.) — vähem liik alusid, sõjaalus.
tärama, ran — ühte soodu tärisema.
huilgama, lgan (Sr.) valju vasta kostma, hõikuma.
hülg, li (Sm.) — maha jäetud, ilmaaegne asi, raisk.
lohekeul, a (Nlg.) — laev, lendav madu ninas.
mara, ra — märatsemine, meeletus.
kone, ne (Sm.) — masin, viskamiseabinõu.
läbistama, stan (Sm.) — läbi tungima.
tahrama, hran — (Sm.) rüvetama, puretama, määrima.
varustus, se (Sm.) — kaitseabinõu.
amb, mmu (Klp.) — vibupüss.
kool, u (Ln.) — surm.
palama, an (Ln.) — põlema.
talas, si — teling.
virge, rge — vilgas, elav.
lohe, he (Hm. Sm.) — lendav madu.*
kohe (esi- või tagasõna) — poole, otsa poole.

SISU.

Mõte.

Mõte	9
----------------	---

Noorusmaa.

Noorusmaa	13
Nooruse rannad	15

Kevad.

Kevad 1	21
Kevad 2	23
Kevad 3	25
Kevad 4	27
Kevad 5	29
Kevad 6	31
Kevad 7	33
Kevad 8	35
Kevad 9	37
Kevad 10	39
Kevad 11	41
Kevad 12	43

Suvi.

Suvi	47
Suve öö	49

Põud I.	51
Põud II.	53

Kangastused.

Luiged	57
Rannamaastik	59
Äikesene öö rannal	61
Pühade-Kare	64
Mõni mälestus	69
Su süda	71
Eleegia	73

Kauged ajad.

Saaremaale	77
Ohvrikivid	79
Nägemus	81
Merikuningad I.	83
Merikuningad II.	86

Märkused	I.
--------------------	----

Kaaneilustused kunstnik A. Tassa poolt.

Trükivead.

- lhk. 34, heledaks . . . rada pro tahedaks . . . rajad
- lhk. 41, hämardama pro hämarduma.
- lhk. 59, lagendikku mõned pajupuhmad pro lagendikku pajupuhmad.
- lhk. 78 isanduid pro isandud.

A. T.